

DOI 10.31392/NPU-nc.series.15.2019.1(121)20.15
УДК [378.6:37].016:811.11(477)«195/200

Онищук І. І.
кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри методики навчання іноземних мов,
Вінницький державний педагогічний університету ім. М. Коцюбинського

Приходько В. С.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української та іноземних мов,
Харківська державна академія фізичної культури

Соїна І. Ю.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української та іноземних мов,
Харківська державна академія фізичної культури

Єрмолаєв В. К.
доцент кафедри української та іноземних мов,
Харківська державна академія фізичної культури

Петрусенко Н. Ю.
доцент кафедри української та іноземних мов,
Харківська державна академія фізичної культури

Лінченко Н. Ю.
старший викладач кафедри української та іноземних мов,
Харківська державна академія фізичної культури

Демченко І. І.
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри спеціальної освіти,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Максимчук Б. А.
доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи,
соціальної педагогіки та фізичної культури,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ

Сучасні тенденції євроінтеграції та прогресивного розвитку світового співтовариства, визнання іноземної мови гарантом становлення загальнолюдської культури, розширення міжкультурної взаємодії в освітній сфері, посилення світоглядної та інтелектуально-комунікативної функцій іноземної мови, перегляд та акцентування цілей іноземної освіти на становлення сучасного суб'єкта міжнародної комунікації, спрямування завдань іноземної освіти на оволодіння культурою іншої країни через мову її носіїв визначили нагальну потребу перегляду методології, змісту й технологічного забезпечення іноземної освіти, теоретичного обґрунтування основних понять і категорій у цій царині. Одним зі шляхів розв'язання зазначеної проблеми є критичне осмислення та творче використання історичного досвіду з проблеми розвитку іноземної освіти майбутніх тренерів у педагогічних університетах України. Історіографічний аналіз дає підстави стверджувати, що у науково-педагогічних джерелах накопичено інформацію щодо різних аспектів проблеми розвитку іноземної освіти майбутніх тренерів у педагогічних університетах України в історичній ретроспективі. Утім надана в цих дослідженнях інформація системно не висвітлює динаміку, етапність та основні тенденції вирішення проблеми розвитку іноземної освіти майбутніх тренерів у педагогічних університетах України.

Ключові слова: гуманітарні спеціальності, середина ХХ – початку ХХІ століття, київські заклади освіти, стародавні мови, європейські мови, міждисциплінарна сутність іноземної освіти

Онищук И. И., Приходько В. С., Соина И. Ю., Ермолаев В. К., Петрусенко Н. Ю., Линченко Н. Ю., Демченко И. И., Максимчук Б. А. Исторические предпосылки развития иноязычного образования в Украине в контексте подготовки будущих тренеров. Современные тенденции евроинтеграции и прогрессивного развития мирового сообщества, признание иностранного языка гарантом становления общечеловеческой культуры, расширение межкультурного взаимодействия в образовательной сфере, усиление мировоззренческой и интеллектуально-коммуникативной функции иностранного языка, просмотр и акцентирование целей иноязычного образования на становление современного субъекта межнациональной коммуникации, направление задач иноязычного образования на овладение культурой другой страны через язык ее носителей определили насущную необходимость пересмотра методологии, содержания и технологического обеспечения иноязычного образования, теоретического обоснования основных понятий и категорий в этой области. Одним из путей решения данной проблемы является критическое

осмысление и творческое использование исторического опыта по проблеме развития иноязычного образования будущих учителей гуманитарных специальностей в педагогических университетах Украины. Историкографический анализ позволяет утверждать, что в научно-педагогических источниках накоплена информация по различным аспектам проблемы развития иноязычного образования будущих учителей гуманитарных специальностей в педагогических университетах Украины в исторической ретроспективе. Впрочем предоставлена в этих исследованиях информация системно не освещает динамику, этапность и основные тенденции решения проблемы развития иноязычного образования будущих учителей гуманитарных специальностей в педагогических университетах Украины.

Ключевые слова: гуманитарные специальности, середина XX - начала XXI века, киевские учебные заведения, древние языки, европейские языки, междисциплинарная сущность иноязычного образования.

Onishchuk I., Pryhodko V., Soyina I., Yermolayev V., Petrusenko N., Linchenko N., Demchenko I., Maksymchuk B. Historical backgrounds of the development of foreign language education in Ukraine in the context of preparation of future coaches. Modern tendencies of European integration and progressive development of the world community, recognition of a foreign language as a guarantor of the formation of human culture, expansion of intercultural interaction in the educational sphere, strengthening of the worldview, intellectual and communicative functions of a foreign language, review and accentuation of the sub-objective tasks of foreign language education to master the culture of another country through the language of its native speakers – all these have identified the urgent need to overcome methodology, content and technological support of foreign language education, theoretical reasoning of basic concepts and categories in this area. The solution of this problem poses special demands to the quality of pedagogical education, as it is the teacher of the humanitarian specialties who determines the effectiveness of the preparation of youth for intercultural communication in the educational field.

One of the possible ways of solving this problem is critical over thinking and creative usage of the historical experience of developing foreign language education of future teachers of humanitarian specialties at pedagogical universities of Ukraine since the mid-XX till the beginning of the XXI century. The peculiarities and significance of this period in Ukraine are determined by the important transformation processes in the professional preparation of future teachers of humanitarian specialties and pedagogical education in general, as the European integration processes in education have intensified the reformation of foreign language education, the development of conceptually new approaches to its practical implementation.

Historiographical analysis gives reasons to confirm that scientific and pedagogical sources have accumulated information on various aspects of the development of foreign language education for future teachers of humanitarian specialties at pedagogical universities of Ukraine in historical retrospective. However, the information which is provided in these studies does not systematically cover the dynamics, stages, and major trends of solving the problem of the development of foreign language education of future teachers of humanitarian specialties at pedagogical universities of Ukraine (mid-XX - early XXI century).

Keywords: humanitarian specialties, middle XX - beginning of XXI century, Kiev educational establishments, ancient languages, European languages, multidisciplinary essence of foreign language education.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та євроінтеграції для майбутніх фахівців надзвичайно важливим стає питання оволодіння іноземною мовою, особливо англійською, як мовою міжнародного спілкування. Саме іноземна мова надає можливості здійснення професійної діяльності на міжнародному рівні, особливо в академічній сфері; визнання іноземної мови запорукою розвитку загальнолюдської культури відкриває нові можливості до міжнародної інтеграції, поглиблення культурозбагачувальної та інтелектуально-комунікативної функцій мов. Розвиток іншомовної освіти у закладах вищої освіти України, враховуючи її соціальну роль і функції, здатність здійснювати діалог культур, стало першочерговим завданням у підготовці майбутніх тренерів.

Аналіз актуальних досліджень. Цю проблему визначають вітчизняні науковці (Р. Гришкова, 2007), пов'язуючи її з інтеграційними процесами, глобалізацією та європейською інтеграцією України, котрі вимагають володіння іноземними мовами як засобом спілкування та вирішення професійних проблем, а також акцентують увагу на загальнокультурологічному аспекті іншомовної освіти (знання про країну, мова якої вивчається, норми поведінки людей, особливостей спілкування, правил етикету тощо) [1, с. 29]. Таку точку зору підтримують зарубіжні науковці, зауважуючи, що гуманістична мовна спрямованість передбачає формування сприятливих умов для функціонування іноземних мов у суспільстві. Ідея гуманізації іншомовної освіти посилюється теорією діалогу культур на основі формування комунікативної компетенції у системі вищої педагогічної освіти як основи формування конкурентоспроможного мобільного фахівця, що в умовах відкритого суспільства надає можливість для спілкування з представниками інших культур. У вітчизняній педагогіці останніх років актуальним стає питання вивчення історичного досвіду минулого для модернізації іншомовної освіти та переходу до нової освітньої парадигми, здійснення якої нині розглядається в контексті вивчення іноземних мов [2, с. 800-802].

Мета статті полягає у систематизації теоретичних питань й узагальненні досвіду розвитку іншомовної освіти майбутніх тренерів у педагогічних університетах України (середина XX – початок XXI століття) та виокремленні шляхів імплементації досвіду в сучасну практику підготовки майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу. Важливим для нашого дослідження є урахування основних тенденцій та узагальнення позитивного досвіду іншомовної освіти середини XX – початку XXI століття. Актуальним вважаємо аналіз історичного аспекту проблеми іншомовної освіти. Так, у часи античності гуманітарна освіта визнавалася необхідною та важливою для інтелектуального розвитку людини. Антична педагогіка стверджувала наявність взаємозв'язку між гуманітарними науками та станом моральності суспільства загалом [3].

На практичне і загальноосвітнє значення іноземних мов вказується у наукових дослідженнях культури

стародавнього Єгипту, Греції, Риму. Основними іноземними мовами, котрим навчали у приватних школах, були грецька та латинська (що вивчалась протягом п'ятнадцяти століть і вважалась у цей період головною ознакою вченості). Як свідчать наукові джерела, ще на початку минулого сторіччя в Німеччині латинською мовою писали й захищали дисертації. Для навчання латинській мові використовувалися перекладні методи, котрі вплинули на методику вивчення західноєвропейських мов – французької, німецької й англійської. Лише з розвитком національних мов у Західній Європі латинська мова втрачає свою провідну роль, але залишається у системі освіти [4].

Особливістю іншомовної освіти у давній Греції науковці вважають функціональний аспект вивчення мови. Класичні мови (грецька, латинська) вживались як мови спілкування, вища освіта здійснювалась цими мовами, які використовувались у філософії, релігії, політиці, бізнесі. Еліта тогочасного суспільства вільно володіла грецькою, латинською, однак кількість письмових текстів була обмеженою. Так, наприклад, у «Республіці» Платона (427-347 роки до н.е.) простежується принцип гармонійного взаємозв'язку навчання іноземній мові й заклик до пошуку абсолюту в усіх сферах людської діяльності [5].

У Середні віки вивчення іноземних мов переважно ґрунтувалося на тлумаченні Священного Письма. Основною метою вивчення граматики було більш глибоке розуміння священних текстів, серед іноземних мов також перевага віддавалась латинській, котра була необхідна для читання богослужбних книг [3].

Серед дослідників поширеною є думка, що знання «чужих» (іноземних) мов було поширеним явищем серед громадян ще до впровадження християнства. Наприклад, Володимир Мономах розповідав, що його батько, великий князь Всеволод, знав п'ять мов. Існують припущення, що це могли бути, насамперед, грецька мова, варязька, угорська, німецька, польська чи половецька та латинська мови. Академік Л. Щерба характеризував латинську мову як єдину літературну мову народів Західної Європи. Роль, яку відігравала в європейській системі освіти латинська мова до XVI ст., він порівнював з роллю, що виконує рідна мова. В епоху Відродження у зв'язку із тенденцією вивчати праці античних філософів у вищих верствах європейського суспільства з'являється інтерес до грецької мови [6, с. 28].

На відміну від епохи Середньовіччя, в епоху Відродження основним вважається формальний підхід до вивчення мови: надається перевага граматиці і контекстуальному перекладу. Мішель Монтень (1533–1592) і Френсіс Бекон (1561–1626) наголошували на потребі будувати навчальний процес узагалі на практичному досвіді учнів, а не на механічному запам'ятовуванні. У цей період місцеві діалекти набувають більшої ваги: поширюються англійська, німецька, французька, італійська, датська. Вивченню іноземних мов у Європі сприяє комерція та поширення спілкування між народами [5].

Іншомовна освіта здійснювалась лише у закладах вищої освіти. Так, Острозька школа (академія) – перший вищий навчальний заклад у Східній Європі, за окремими науковими джерелами – найстарша українська науково-освітня установа. Студенти Острозької академії опанували п'ять мов: слов'янську, польську, давньоєврейську, грецьку, латинську. Острозька академія мала великий вплив на розвиток педагогічної думки та організацію шкільництва в Україні: за її зразком діяли пізніші братські школи у Львові, Луцьку, Володимирі.

Вивченню іноземних мов на теренах України сприяло відкриття першого православного вищого навчального закладу – Києво-Могилянської школи, перетвореної в 1701 р. в академію. Спочатку до складу філологічних наук, які там викладалися, входили слов'янська, грецька, латинська і польська мови, граматики, риторика, поезія. У XVIII ст. ці навчальні дисципліни були доповнені німецькою, давньоєврейською і французькою мовами [46].

Т. Кокнова [7, с. 36–39], досліджуючи історико-педагогічне становлення лінгвометодичної підготовки майбутніх викладачів іноземних мов у період Просвітництва та спираючись на праці В. Серебренікова зауважує, що перевага надавалась вивченню нових мов – німецької та французької (їх обирали 45 % студентів), іспанської, італійської; для викладання французької мови (з 1753 р.) запрошувалися носії мови. У цей період з'являється «інструкція», що містила Положення про викладання іноземних мов у київських закладах освіти: для вивчення мови було виділено два роки (перший рік на вивчення граматики; другий – синтаксису), визначено підручники, за якими здійснювали підготовку, рівень володіння мовою та запропоновано можливість спілкування з носіями мови [8, с. 21]. З. Хижняк [9] вказує, що мовна підготовка в Києво-Могилянській академії зводилася до вивчення мов: «латинська мова була запорукою освіченої людини, нею користувалися в будь-якій ситуації (побут, державна / військова установа); грецька мова давала можливість долучитися до скарбниць світової культури; польською мовою володіли майже всі студенти в Україні, нею послуговувалися під час викладання дисциплін» [9, с. 81–85]. У той же час, на думку Г. Антонюк, мовознавча концепція Києво-Могилянської академії постійно підтримувала ідею багатомовності. Так, іноземною мовою викладалися переважна більшість навчальних курсів [10, с. 112–121]. Таким чином, у період Просвітництва іншомовна освіта набула нових характеристик: багатомовність викладання наукових дисциплін іноземною мовою тощо [7].

У дослідженнях історичних витоків навчання іноземних мов та впровадження їх в освітню практику звертається увага на початок створення різних типів шкіл (Статут народних училищ від 5 серпня 1786 р.), що здійснювали іншомовну освіту. Навчальна програма передбачала викладання іноземних мов (німецька, французька) тільки в головних училищах. Для тих, хто бажав продовжувати навчання в навчальних закладах вищого рівня, тобто в університетах та відкритих при них гімназіях, додатково викладалася латинська мова. «Різномовні», «німецькі» (названі так, бо засновані іноземцями різних національностей), «латинські» школи, в яких головними навчальними предметами були саме іноземні мови, відкривали переважно приватні особи [11, с. 35]. У першій Київській гімназії (1812 р.) передбачалося вивчення латинської, грецької, французької, німецької, російської і польської мов [12, с. 75].

Серед жіночих середніх навчальних закладів, у яких викладалися іноземні мови, слід згадати інститути шляхетних дівчат відомства імператриці Марії. Так, у Полтавському інституті шляхетних дівчат (1818 р.) на умовах пансіону отримували підготовку до життя у «великому світі» дворянські дочки, дівиці купецького стану двох перших гільдій, а також 15 дівчат – вихованок з бідних сімей (стипендіаток дворянства) [13]. Французька і німецька мови були і предметом навчання, і мовою

викладання деяких дисциплін, наприклад, російської і всесвітньої історії, географії, міфології, французької словесності [14, с. 144–181].

У річних звітах про навчальну діяльність реальної школи наявний перелік підручників, якими користувалися в той час [15].

До змісту іншомовної освіти у жіночих гімназіях включалося читання історичної, філософської й ораторської прози XVIII і XIX ст., драматичних творів, а також романи Вальтера Скотта, Джорджа Байрона або Альфреда Теннісона. У річних звітах про навчальну діяльність жіночих ліцеїв наявний перелік підручників, якими користувалися в той час. Ліцеїстки також повинні були володіти певними навичками розмовної англійської мови [15, с. 176–180].

З початку XX ст. за орієнтовну основу для навчання нових мов виступала граматики російської мови, з якою діти знайомилися або паралельно (у випадку з німецькою мовою), або за рік до вивчення нової іноземної мови (у випадку з французькою). У наступні роки на німецьку й французьку мови у чоловічих гімназіях з однією класичною мовою відводилося, відповідно: в 1903 р. – 25 і 21 тижневих уроки, у 1904 р. – 25 і 24, у 1905 р. – 25 і 25 тижневих уроків [16, с. 11–12].

У реальних училищах округи в 1915 р. на нові мови відводилося значно більше тижневих годин: на німецьку мову у I класі – 5 уроків, у II–IV – по 4 уроки в кожному, в V–VII – по 3 уроки, тобто 26 тижневих уроків; на французьку мову у II–III – по 5 уроків, у IV – 4 уроки, у V – 3 уроки, у VI–VII – по 2 уроки, тобто 21 урок на тиждень [14, с. 181].

В Україні класичними гімназіями з двома стародавніми мовами стали II Київська, I Харківська і II Одеська гімназії, тобто по одній гімназії в кожному університетському місті. Реальними гімназіями стали Білоцерківська, Рівненська, Ніжинська, II Харківська і Миколаївська гімназії. Решта гімназій оголошувалися класичними з латинською мовою [11, с. 35].

На початку XX ст. нові мови (німецька й французька) викладалися в привілейованих навчальних закладах (інститутах благородних дівочих, кадетських корпусах, дворянських пансіонах). Проте, у жіночих гімназіях нові іноземні мови були необов'язковим предметом і викладалися за окрему плату. Визнаючи необхідність знайомства хоча б з однією новою іноземною мовою, всі педагогічні ради жіночих гімназій висловлювали думку про обов'язкове вивчення однієї з них. У 1911 році частка дівчат, які вивчали французьку мову, складала 53% усієї кількості учениць жіночих гімназій Київського навчального округу, німецьку – 50 %; у 1916 році – 52,2 % і 47,9 % відповідно [17, с. 50–55].

На початку XX століття вчені-педагоги (П. Блонський [18, с. 382–390]) висловили думку про те, що стародавні мови мають стати не тільки засобом залучення до античної та європейської культур, а й забезпечувати діалог з минулим, розуміння сучасної культури як частини загальної культури. Тому важливим аспектом іншомовної освіти стали вважати елементи загальнокультурного характеру, що акцентували увагу на значному впливові античності щодо розвитку сучасної культури. Важливою тенденцією розвитку іншомовної освіти П. Блонський вважає перевагу у вивченні європейських мов: французької, німецької, англійської. У вивченні європейських мов, або, як їх ще назвали, «живих» мов, дослідники бачили джерело загальної освіти. Видатні мовознавці також акцентували увагу на ціннісних орієнтирах вивчення європейських мов. Так, Ю. Айхенвальд [19, с. 284–312] висловлював подібні думки щодо визначення головної мети вивчення іноземної мови у поєднанні з культурою народу, а мова розумілася як засіб до осмислення його життя, ціннісних ідеалів, менталітету. Увага акцентувалася на становленні морально-етичних якостей особистості, розвитку її духовного начала, забезпеченні можливостей для культурного зростання і здатності до діалогу з культурою інших країн [19, с. 134].

Таким чином, на основі наукових пошуків можна зробити висновок, що вивчення давніх мов носило виховний, світоглядний характер, а вивчення нових іноземних мов мало прагматичне, комунікативне значення.

Питання розвитку іншомовної освіти у підготовці майбутніх учителів іноземних мов на початку 40-х років висвітлювалися у двотомному виданні «Вища школа Української РСР за п'ятдесят років» (1967), у якому вказувалося на участь інститутів народної освіти в підготовці викладачів іноземних мов для інститутів (1920-ті рр.), про відкриття Київського інституту лінгвістичної освіти, про існування на початок 1941 року педагогічних інститутів іноземних мов у Дніпропетровську, Одесі і Харкові й одного учительського інституту іноземних мов у Харкові [20, с. 10].

Проблеми іншомовної освіти у 40-х–50-х роках XX століття досліджував А. Монігетті, який пов'язував якість іншомовної освіти із професійною підготовкою майбутніх учителів, реформуванням змісту, форм професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов (журнал «Иностранные языки в школе»). Він запропонував принципи педагогізації іншомовної фахової підготовки, котрі застосовувались у процесі вивчення методики викладання іноземної мови, а також під час викладання спеціальних мовних дисциплін: теоретичних (фонетика, граматики, лексикологія, історія мови) і практичних (лексика, усна і писемна практика, переклад). А. Монігетті вважав обов'язковим ознайомлення викладачів вищої школи та студентів зі шкільними програмами, підручниками з іноземних мов та книгами для вчителів [21, с. 51–58].

У середині XX століття змінюється характер іншомовної освіти майбутніх тренерів, котрий науковці пов'язують із набуттям іншомовної компетентності, обумовленої змінами соціокультурного середовища. Вивчення англійської мови в освітніх закладах України розпочалось із середини XX ст., поступово набираючи популярності. Першочерговим вважалось набуття практичних умінь, яких вимагали час і суспільні зміни [22, с. 47–49].

Аналіз історичних передумов іншомовної освіти проводить С. Сірополько, який вважав, що закріплення у 70-х – 80-х роках XIX ст. пріоритетного становища в середній освіті за стародавніми мовами відтіснило на задній план вивчення нових мов. У суспільстві склалася цілком категорична думка, що гімназії не дають достатнього знання нових мов [23, с. 45].

Характеризуючи визначений у темі історичний період (кінець XX–початок XXI століття) в Україні, звернемося до створення кафедр та відкриття спеціальностей з вивчення іноземних мов. Так, кафедри англійської філології створювались на базі кафедр англійського, слов'янського мовознавства, попередниками яких були кафедри романо-германської філології, виокремившись із найстаріших кафедр – загальноінститутських кафедр іноземних мов. У середині XX століття підготовка майбутніх тренерів здійснювалася на базі Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова на таких

факультетах: історичному; філологічному (українська та російська мова і література); іноземних мов (англійська, німецька, французька); педагогічному, де вивчалися англійська та німецька мови; на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (1933 р. – мовно-літературний, історичний факультети); Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, колишнього Івано-Франківського державного педагогічного інституту імені В. С. Стефаника, у якому в 1971 р. введено спеціальність «англійська мова», а в наступному 1972 р. – спеціальність «іноземні мови»; на базі Державного вищого навчального закладу – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки – створено Інститут іноземної філології (англійська, французька та німецька мови), а також прикладної лінгвістики англійської та німецької мов; факультет романо-германської філології; на базі Київського національного лінгвістичного університету, раніше Київського державного педагогічного інституту іноземних мов, у 1948–1949 н.р. відкрито три факультети (англійська, французька та іспанська мови); на базі Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» – було затверджено кафедру англійської філології [24].

З метою вдосконалення іншомовної підготовки майбутніх учителів важливо звернення до історії діяльності вищих педагогічних навчальних закладів другої половини ХХ століття [25, с. 73–82]. У цей період відбувалося реформування педагогічних інститутів, що надавали незакінчену вищу освіту. Так, з 1948–1970 рр. педагогічними стали Житомирський, Рівненський, Ізмаїльський, Білоцерківський, Кременчуцький, Станіславський, Тернопільський педагогічні інститути; Луцький і Дрогобицький інститути, в яких відбувалася підготовка майбутніх спеціалістів гуманітарних спеціальностей. У 50-і рр. в Харківському державному педагогічному інституті іноземних мов (ХДПІ) було сім мовних кафедр, а у 1949 р. у Ворошиловградському, Львівському, Кіровоградському, Ніжинському педагогічних інститутах планувалося організувати підготовку вчителів за спеціальністю «іноземна мова» [26, с. 194–197].

Зростання прийому студентів в той час спостерігалось через підстави додаткових факультетів та інститутів вивчення іноземних мов. У результаті реформування і реорганізації у системі вищої педагогічної освіти в 1950–51 рр. учительські кадри в Україні випускали 25 педагогічних, 22 учительських інститути і 13 відділень при них [27, с. 39–41], а в 1961 р. учителів готували 7 університетів і 33 педагогічні інститути. Іншомовна підготовка вчителя того часу тісно пов'язувалася з патріотичним і інтернаціональним вихованням, а також прищепленням художнього смаку. Кількість викладачів і студентів педінститутів зростала [28–35].

Висновки. Історіографічний аналіз дозволив визначити міждисциплінарну сутність іншомовної освіти, яка полягає в тому, що: вивчення будь-якої нерідної мови має супроводжуватися вивченням культури народу, котрий розвиває вміння розуміти світову культуру в цілому, формує здатність орієнтуватися в сучасному полікультурному й інформаційному суспільстві.

Іншомовну освіту майбутніх тренерів розуміємо як процес і результат підготовки фахівців у галузі іноземних мов, які володіють сукупністю компетенцій, систематизованих знань і практичних навичок, що дозволяють розв'язувати теоретичні й практичні завдання за профілем іншомовної підготовки.

Література

1. Гришкова Р. О. Педагогічні засади формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Ін-т вищої освіти АПН України. Київ, 2007. 36 с.
2. Кедровских О. С. Иноязычное образование в высшей школе в социокультурном контексте. Молодой ученый. 2015. № 22. С. 800–802. URL: <https://moluch.ru/archive/102/23325/>. (дата обращения: 26.01.2019).
3. Гусевская Н. Ю. Иноязычное образование как историко-образовательный феномен. URL: <https://cyberleninka.ru/.../inoazychnoe-obrazovanie-kak-ist...> (дата звернення: 12.03.2019).
4. Заборовський В. В., Мерзлікіна І. Г. Історія методики викладання іноземних мов. Педагогічні видання. е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку». Поточні номери журналу та їх автори. 2010. Вип. № 4. URL: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_vypuski_n4_2010_st_11/. (дата звернення 24.02.2019).
5. Жданова О. Л. Підходи до вивчення іноземних мов: діахронічний аспект. URL: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/stattya-pidkhodi-do-vivchennya-inozemnikh-mov--dia.html>. (дата звернення: 09.04.2019).
6. Этапы становления теории и методики преподавания иностранных языков как науки. URL: <http://www.billet-1.narod.ru/21.html> (дата звернення: 12.04.2019).
7. Кокнова Т. А. Педагогічні засоби та принципи формування професійних якостей у майбутніх перекладачів. 2008. С. 36–39.
8. Серебренников В. Киевская академия с половины XVIII в. до преобразования её в 1819 г. Киев, 1897. 151 с.
9. Хижняк З. І. Києво-Могилянська академія. Київ: Вища шк., 1981. С. 81–85.
10. Антонюк Г. Освіта у Києво-Могилянській академії та формування нової педагогічної культури України в період XVII–XVIII ст. Педагогіка і психологія професійної освіти. Серія: Історія професійної освіти. 2012. № 5. С. 219.
11. Рождественский С. В. Исторический обзор деятельности Министерства народного просвещения 1802–1902. Спб, 1902. С. 35.
12. Про відкриття педагогічних інститутів іноземних мов у м. Києві та м. Дніпропетровську. Наказ № 524/69 від 30 березня 1948 р.: зб. наказів та розпоряджень Міністерства освіти Української РСР. 1948. № 11. С. 75.
13. Мочульский В. Просвещение на юге России в царствование императрицы Екатерины II. Одесса, 1897. 20 с.

14. Хмелівська С. І. Розвиток іншомовної освіти у середніх навчальних закладах Київської учбової округи (друга пол. XIX – поч. XX ст.): дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 2015. 248 с.
15. Тумак О. М. Особливості навчання англійської мови в чоловічих школах України (кінець 19-поч. 20 ст.). Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка, соціальна робота. Вип. 35. С. 185–188. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?.. (дата звернення: 17.03.2019).
16. Миролюбов А. А. История методики обучения иностранным языкам в СССР: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.02 «Методика преподавания». Москва, 1973. С. 11–12.
17. Мисечко О. Є. Про викладання іноземних мов у середніх школах України (1786–1917). Шлях освіти. 2005. № 3. С. 50–55.
18. Блонский П. Избранные педагогические и психологические сочинения. Т. 1–2. Москва, 1979. 593 с.
19. Айхенвальд Ю. Биография. Фундаментальная электронная библиотека. Personalia. Москва, 2002. С. 284–312.
20. Безлюдна В. В. Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах України (1948–2016 рр.): теорія і практика: монографія. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. С. 10.
21. Монигетти А. О. Педогогизации учебного процесса в институтах и на факультетах иностранных языков. Иностранные языки в школе. 1949. № 5. С. 51–58.
22. Гончарова Є. Історичний аспект вивчення проблеми індивідуалізації та диференціації навчання. Імідж сучасного педагога 2004. № 4(43). С. 47–49.
23. Сірополько С. Історія освіти в Україні. 2-ге вид. Львів: Афіша, 2001. 45 с.
24. Ефендієва С. М., Протовень О. П., Ніколаєва Н. М. Упровадження англійської мови в Українські виші (друга половина XX століття – початок XXI століття). URL: <https://eenu.edu.ua/uk/structure/faculties-and-institutes/fakultet-inozemnoy-filologiyi>. (дата звернення: 12.04.2019).
25. Рудь М. Компетентнісний підхід в освіті. Вісник Львів. ун-ту. Серія: Педагогіка. Львів, 2006. Вип. 21, ч. 1. С. 73–82.
26. Жаворонкова В. Формування комунікативної компетенції в студентів філологічних факультетів. Вісник Запорізького національного університету. 2010. № 2(13). С. 194–197.
27. Подосиннікова Г. Комплекс вправ для навчання студентів ідеомагичних предикативних конструкцій англійського розмовного мовлення. Іноземні мови. 2001. № 2. С. 39–41.
28. Bakhmat, N., Maksymchuk, B., Voloshyna, O., Kuzmenko, V., Matviichuk, T., Kovalchuk, A. ... Maksymchuk, I. (2019). Designing cloud-oriented university environment in teacher training of future physical education teachers. *Journal of Physical Education and Sport*, 19 (4), 1323-1332.
29. Behas, L., Maksymchuk, B., Babii, I., Tsybmal-Slatvinska, S., Golub, N., Golub, V. ... Maksymchuk, I. (2019). The influence of tempo rhythmic organization of speech during gaming and theatrical activities on correction of stammering in children. *Journal of Physical Education and Sport*, 19 (4), 1333-1340.
30. Bezliudnyi O., Kravchenko O., Maksymchuk B., Mishchenko M., Maksymchuk, I. (2019) Psycho-correction of burnout syndrome in sports educators (2019). *Journal of Physical Education and Sport*, 19 (3), Art 230 pp. 1585.
31. Maksymchuk, I., Maksymchuk, B., Frytsiuk, V., Matviichuk, T., Demchenko, I., Babii, I. ... Savchuk, I. (2018). Developing pedagogical mastery of future physical education teachers in higher education institutions. *Journal of Physical Education and Sport*, 18 (2), 810–815.
32. Melnyk, N., Bidyuk, N., Kalenskyi, A., Maksymchuk, B., Bakhmat, N., Matviienko, O. ... Maksymchuk, I. (2019). Models and organizational characteristics of preschool teachers' professional training in some EU countries and Ukraine. *Збірник Інститута за педагошка истраживања*, 51 (1), 46–93.
33. Sheremet M., Leniv Z., Loboda V., Maksymchuk B. (2019) The development level of smart information criterion for specialists' readiness for inclusion mplementation in education (2019). *Information Technologies and Learning Tools*, 72, 273-285.
34. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
35. Тарасенко Г. С. Професійна культура вчителя: досвід дефінітивного аналізу / Г.С. Тарасенко // *Культура і вчитель : збірник наук.-методичних праць* / Авт.колектив під кер. А.Б. Щербо. Відп. ред. Д.М. Д жола. – Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2003. – С. 28-32.

Reference

1. Grishkova R. A. (2007). Pedagogical principles of formation of non-linguistic sociocultural competence of students of non-philological specialties in the process of professional preparation. Institute of Higher Education of APS of Ukraine. Kyiv. 36.
2. Kedrovskikh O. S. (2015). Foreign language education in higher education in socio-cultural context. № 22. 800–802.
3. Gusevskaya N. U. (2019). Foreign language education as a historical and educational phenomenon.
4. Zaborovsky V. V., Merzlikina I. G. (2010) History of the methodology of teaching foreign languages. *Pedagogical Science: History, Theory, Practice, Development Trends*. № 4.
5. Zhdanova A. L. (2019) Approaches to the Study of Foreign Languages: Diachronic Aspect.
6. Stages of formation of the theory and methodology of teaching foreign languages as a science. (2019). URL: <http://www.billet-1.narod.ru/21.html>.
7. Koknova T. A. (2008). Pedagogical means and principles of professional skills formation in future translators. 36-39.
8. Serebrennikov V. (1897). *Kyiv Academy since the half of the XVIII century*. 151.

9. Zhyzhnyak Z. I., (1981). Kyiv-Mohyla Academy. 81-85.
10. Antoniuk G. (2012). Education at the Kyiv-Mohyla Academy and formation of a new pedagogical culture of Ukraine in the period of XVII – XVIII centuries. № 5. 219.
11. Rozhdestvensky S. V. (1902). Historical overview of the activities of the Ministry of National Education 1802-1902. 35.
12. Opening of Pedagogical Institutes of Foreign Languages in Kyiv and Dnipropetrovsk. (1948). № 11. 75.
13. Mochulsky V. (1897). Enlightenment in the south of Russia in the reign of Empress Catherine II. Odessa. 20.
14. Khmelovskaya S. I. (2015). Development of foreign language education in secondary educational establishments of the Kyiv educational district (second half of XIX - beginning of XX centuries).
15. Tumak O. M. (2019) Features of teaching English in men's schools in Ukraine (late 19th-early 20th centuries). № 35.
16. Miroyubov A. A. (1973) History of foreign language teaching methods in the USSR. pp. 11-12.
17. Misechko O. I. (2005). About teaching of foreign languages in secondary schools of Ukraine (1786–1917). №3. 50-55.
18. Blonsky P. (1979). Selected Pedagogical and Psychological Works.
19. Eichenwald Y. (2002). Biography. Fundamental electronic library. Personalia.
20. Bezlyudna V. V. (2017). Professional training of future foreign language teachers in higher education institutions of Ukraine (1948–2016): theory and practice: monograph. Uman. 10.
21. Monigetti A. O. (1949). Pedagogicalization of the educational process in institutes and faculties of foreign languages. 51–58.
22. Goncharova E. (2004). Historical aspect of studying the problem of individualization and differentiation of learning. Image of the modern teacher. № 4. 47-49.
23. Siropolko S. (2001). History of education in Ukraine. Lviv. 45.
24. Efendieva S. M., Protoven A. P., Nikolaev N. M. (2019). The introduction of English into Ukrainian universities (the second half of the XX century - the beginning of the XXI century).
25. Rud M. (2006). Competent approach in education. № 21. Part 1. 73-82.
26. Zhavoronkova V. (2010). Formation of communicative competence in students of philological faculties. № 2. 194-197.
27. Podosinnikova G. (2001). A set of exercises for teaching students the ideological predicative constructs of English spoken language. Foreign languages. № 2. 39-41.
28. Bakhmat, N., Maksymchuk, B., Voloshyna, O., Kuzmenko, V., Matviichuk, T., Kovalchuk, A. ... Maksymchuk, I. (2019). Designing cloud-oriented university environment in teacher training of future physical education teachers. Journal of Physical Education and Sport, 19 (4), 1323-1332.
29. Behas, L., Maksymchuk, B., Babii, I., Tymbal-Slatvinska, S., Golub, N., Golub, V. ... Maksymchuk, I. (2019). The influence of tempo rhythmic organization of speech during gaming and theatrical activities on correction of stammering in children. Journal of Physical Education and Sport, 19 (4), 1333-1340.
30. Bezliudnyi O., Kravchenko O., Maksymchuk B., Mishchenko M., Maksymchuk, I. (2019) Psycho-correction of burnout syndrome in sports educators (2019). Journal of Physical Education and Sport, 19 (3), Art 230 pp. 1585.
31. Maksymchuk, I., Maksymchuk, B., Frytsiuk, V., Matviichuk, T., Demchenko, I., Babii, I. ... Savchuk, I. (2018). Developing pedagogical mastery of future physical education teachers in higher education institutions. Journal of Physical Education and Sport, 18 (2), 810–815.
32. Melnyk, N., Bidyuk, N., Kalenskyi, A., Maksymchuk, B., Bakhmat, N., Matviienko, O. ... Maksymchuk, I. (2019). Models and organizational characteristics of preschool teachers' professional training in some EU countries and Ukraine. Збірник Інститута за педагошка истраживања, 51 (1), 46–93.
33. Sheremet M., Leniv Z., Loboda V., Maksymchuk B. (2019) The development level of smart information criterion for specialists' readiness for inclusion mplementation in education (2019). Information Technologies and Learning Tools, 72, 273-285.
34. Nikolaev S. U. (2003). Pan-European recommendations for language education: study, teaching, assessment. 273.
35. Tarasenko, H. S. (2003). Professional culture of teacher: the experience of a definitive analysis. In A. Shcherbo (Ed.), Culture and Teacher (pp. 28-32). Vinnytsia: M. Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University.